

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 22. apríla 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (ES) č. 1346/2000 – Konkurzné konania – Článok 4 – Rozhodné právo pre konkurzné konanie – Právo členského štátu, na ktorého území sa konanie začne – Článok 13 – Úkony poškodzujúce všetkých veriteľov – Výnimka – Podmienky – Úkon podliehajúci právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo – Úkon, ktorému na základe tohto práva nemožno odporovať – Nariadenie (ES) č. 593/2008 – Rozhodné právo pre zmluvné záväzky – Článok 12 ods. 1 písm. b) – Rozsah použitia rozhodného práva zmluvy – Plnenie zmluvných záväzkov, ktoré z neho vyplývajú – Platba uskutočnená na základe zmluvy, ktorá podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo – Plnenie prostredníctvom tretej osoby – Žaloba o vrátenie tejto platby v rámci konkurzného konania – Rozhodné právo pre uvedenú platbu“

Vo veci C-73/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) z 23. januára 2020 a doručený Súdnemu dvoru 13. februára 2020, ktorý súvisí s konaním:

ZM, konajúci ako likvidátor spoločnosti Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH

proti

E.A. Frerichs,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, podpredsedníčka Súdneho dvora R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia L. Bay Larsen, C. Toader a M. Safjan,

generálny advokát: G. Hogan,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- ZM, konajúci ako likvidátor spoločnosti Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH, v zastúpení: J. Froehner, Rechtsanwalt,
- E.A. Frerichs, v zastúpení: J. van Zuethem, advocaat,

* Jazyk konania: nemčina.

- portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa, L. Medeiros a S. Duarte Afonso, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a H. Leupold, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) a článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi ZM, konajúcim ako likvidátor spoločnosti Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH, a spoločnosťou E.A. Frerichs, ktorého predmetom je vrátenie platby, ktorú mu zaplatila Oeltrans Befrachtungsgesellschaft na základe zmluvy uzavretej medzi spoločnosťou E.A. Frerichs a spoločnosťou patriacou do skupiny Oeltrans.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 1346/2000

- 3 Nariadenie č. 1346/2000 bolo zrušené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o konkurznom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19). V čase skutkových okolností sporu vo veci samej sa však uplatňovalo nariadenie č. 1346/2000.
- 4 Odôvodnenia 23 a 24 nariadenia č. 1346/2000 stanovovali:
  - „(23) Toto nariadenie, pokiaľ ide o otázky, na ktoré sa vzťahuje, by malo stanoviť jednotné kolízne normy, ktoré v rozsahu svojej platnosti nahrádzajú vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného. Ak nie je stanovené inak, platí právny predpis členského štátu, ktorý konanie začal (*lex concursus*). Táto kolízna norma by mala platiť tak pre hlavné konanie, ako aj miestne konania; *lex concursus* určuje všetky účinky konkurzného konania, procesné aj hmotné, na dotknuté osoby a právne vzťahy. Určuje všetky podmienky začatia, vedenia a uzavretia konkurzného konania.
  - (24) Automatické uznávanie konkurzného konania, na ktoré sa za normálnych okolností vzťahuje právo štátu, v ktorom sa konanie začalo, môže kolidovať s pravidlami vykonávania transakcií v iných členských štátoch. V záujme ochrany legitímnych očakávaní a istoty transakcií v členských štátoch iných, ako je štát, v ktorom sa konanie začne, treba ustanoviť viacero výnimiek zo všeobecného pravidla.“
- 5 Článok 4 tohto nariadenia s názvom „Príslušné [Rozhodné – *neoficiálny preklad*] právo“ stanovoval

„1. Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, konkurzné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začne; tento štát sa ďalej označuje ako ‚štát, v ktorom sa konanie začne‘.

2. Právo štátu, v ktorom sa konanie začne, stanoví podmienky začatia takéhoto konania, jeho vedenie a uzavretie. Stanoví najmä:

...

m) pravidlá týkajúce sa neplatnosti, odporovateľnosti a nevymáhateľnosti právnych úkonov, ktoré poškodzujú všetkých veriteľov.“

6 Článok 13 uvedeného nariadenia s názvom „Škodlivé úkony“ znel:

„Článok 4 ods. 2 písm. m) sa neuplatňuje v prípade, že osoba, ktorá mala úžitok z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, dokáže, že:

– uvedený úkon podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo,

a že

– toto právo neposkytuje žiadne prostriedky na odporovanie tohto úkonu v danom prípade.“

Nariadenie č. 593/2008

7 Podľa odôvodnenia 16 nariadenia č. 593/2008:

„S cieľom prispievať k všeobecnému cieľu tohto nariadenia, ktorým je právna istota v európskom justičnom priestore, kolízne normy by mali mať vysoký stupeň predvídateľnosti. Súdby by však mali mať určitú diskrečnú právomoc, aby mohli určiť právny poriadok, ktorý má najužšiu väzbu s vecou.“

8 Článok 12 tohto nariadenia s názvom „Rozsah použitia rozhodného práva“ v odseku 1 stanovuje:

„Rozhodným právom pre zmluvu podľa tohto nariadenia sa spravuje najmä:

...

b) plnenie zmluvných záväzkov;

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

9 Oeltrans Befrachtungsgesellschaft a Tankfracht GmbH sú spoločnosti so sídlom v Nemecku. Patrili do skupiny Oeltrans.

10 E.A. Frerichs so sídlom v Holandsku a Tankfracht uzavreli zmluvu o vnútrozemskej lodnej doprave, na základe ktorej mala spoločnosť Tankfracht zaplatiť spoločnosti E.A. Frerichs sumu 8 259,30 eura ako odplatu. Dňa 9. novembra 2010 Oeltrans Befrachtungsgesellschaft zaplatila spoločnosti E.A. Frerichs sumu, ktorú jej dlhovala Tankfracht na základe tejto zmluvy.

- 11 Dňa 29. apríla 2011 Amtsgericht Hamburg (Okresný súd Hamburg, Nemecko) začal proti spoločnosti Oeltrans Befrachtungsgesellschaft konkurzné konanie. Dňa 21. decembra 2014 podal pôvodný likvidátor v konkurznom konaní na príslušnom súde žalobu o vrátenie uvedenej sumy 8 259,30 eura a s ňou súvisiacich úrokov, a to z dôvodu odporovateľnosti úkonov tejto spoločnosti. Pre procesné pochybenie na strane uvedeného súdu bola žaloba doručená spoločnosti E.A. Frerichs až v decembri 2016. Od 25. marca 2016 je v uvedenom konaní likvidátorom osoba ZM.
- 12 Landgericht (Krajinský súd, Nemecko) vyhovel návrhu likvidátora, keď dospel k záveru, že žaloba vo veci samej sa spravuje nemeckým právom.
- 13 Odvolací súd zmenil rozhodnutie Landgericht (Krajinský súd) tak, že vyhovel námietke vznesenej spoločnosťou E.A. Frerichs založenej na premlčaní žaloby, a uvedený návrh zamietol aj na základe nemeckého práva.
- 14 ZM podal opravný prostriedok „Revision“ na vnútroštátny súd, Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), s cieľom dosiahnuť preskúmanie tohto rozhodnutia.
- 15 Podľa tohto súdu výsledok tohto opravného prostriedku závisí od výkladu článku 13 nariadenia č. 1346/2000 a článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 593/2008.
- 16 Podľa článku 4 ods. 2 druhej vety písm. m) nariadenia č. 1346/2000 právo členského štátu, na ktorého území sa konanie začne, totiž stanovuje okrem iného pravidlá týkajúce sa neplatnosti, odporovateľnosti a nevymáhateľnosti právnych úkonov, ktoré poškodzujú všetkých veriteľov. Uvedený súd konštatoval, že keďže konkurzné konanie voči spoločnosti Oeltrans Befrachtungsgesellschaft bolo začaté v Nemecku, otázka odporovateľnosti platby vo výške 8 259,30 eura, ktorú táto spoločnosť zaplatila spoločnosti E.A. Frerichs, sa preto má posúdiť z hľadiska nemeckého práva a v súlade s ním sa má vyhovieť návrhu, ktorý mu bol predložený, keďže vnútroštátny súd sa na rozdiel od odvolacieho súdu domnieva, že žaloba vo veci samej nie je premlčaná.
- 17 Vnútroštátny súd však uvádza, že tým, že E.A. Frerichs sa odvoláva na uplatniteľnosť článku 13 nariadenia č. 1346/2000, tvrdí, že táto platba musí byť posúdená podľa holandského práva, a predložila dôkazy, z ktorých vyplýva, že toto právo neumožňuje žiadnym spôsobom napadnúť túto platbu.
- 18 V tejto súvislosti sa uvedený súd domnieva, že zmluva uzavretá medzi spoločnosťami Tankfracht a E.A. Frerichs sa bez ohľadu na jej právnu kvalifikáciu riadi holandským právom.
- 19 Tento súd teda dospel k záveru, že otázka, či prvá podmienka stanovená v článku 13 nariadenia č. 1346/2000, podľa ktorej dotknutý úkon poškodzujúci veriteľov podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, na ktorého území sa konkurzné konanie začne, je splnená v spore, o ktorom rozhoduje, závisí od toho, či podľa článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 593/2008 platba, ktorú vykonala tretia strana, v tomto prípade spoločnosť Oeltrans Befrachtungsgesellschaft, na úhradu pohľadávky, ktorú má E.A. Frerichs na základe uvedenej zmluvy voči spoločnosti Tankfracht, tiež podlieha holandskému právu.
- 20 Za týchto podmienok Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa článok 13 nariadenia [č. 1346/2000] a článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia [č. 593/2008] vykladať v tom zmysle, že rozhodné právo pre zmluvu podľa tohto druhého nariadenia je rozhodujúce aj pre platbu, ktorú vykonáva tretia osoba v rámci splnenia zmluvnej platobnej povinnosti jednej zo zmluvných strán?“

O prejudiciálnej otázke

- 21 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 13 nariadenia č. 1346/2000 a článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 593/2008 majú vykladať v tom zmysle, že rozhodným právom pre zmluvu podľa toho druhého nariadenia sa spravuje aj platba vykonaná treťou osobou v rámci plnenia zmluvnej platobnej povinnosti jednej zo zmluvných strán, ak bola táto platba napadnutá v rámci konkurzného konania ako úkon poškodzujúci všetkých veriteľov.
- 22 Na úvod treba pripomenúť, že článok 13 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje výnimku zo všeobecného pravidla zakotveného v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia, podľa ktorého sa konkurzné konanie a jeho účinky riadia právom členského štátu, na ktorého území sa konanie začne (rozsudok zo 16. apríla 2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, bod 34).
- 23 Podľa článku 13 uvedeného nariadenia sa článok 4 ods. 2 písm. m) tohto nariadenia neuplatní v prípade, ak osoba, ktorá mala prospech z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, dokáže, že uvedený úkon podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, na ktorého území sa konkurzné konanie začne, a že toto právo neposkytuje v danom prípade žiadne prostriedky na napadnutie tohto úkonu.
- 24 Ako bolo pripomenuté v odôvodnení 24 nariadenia č. 1346/2000, táto výnimka, ktorej cieľom je ochrana legitímnej dôvery a bezpečnosti transakcií v členských štátoch iných než členský štát, v ktorom sa konkurzné konanie začalo, sa má vykladať reštriktívne a jej rozsah nemôže ísť nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie tohto cieľa (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 18 a citovaná judikatúra).
- 25 Pokiaľ ide o cieľ sledovaný článkom 13 nariadenia č. 1346/2000, Súdny dvor rozhodol, že je ním ochrana legitímnej dôvery osoby, ktorá mala prospech z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, pričom z tohto ustanovenia vyplýva, že tento úkon sa aj po začatí konkurzného konania bude spravovať právom, ktoré sa naň uplatňovalo ku dňu jeho vykonania (rozsudok z 8. júna 2017, Vinyls Italia, C-54/16, EU:C:2017:433, bod 30 a citovaná judikatúra).
- 26 Súdny dvor tiež rozhodol, že články 4 a 13 nariadenia č. 1346/2000 predstavujú *lex specialis* vo vzťahu k nariadeniu č. 593/2008 a majú sa vykladať vzhľadom na ciele, ktoré nariadenie č. 1346/2000 sleduje (rozsudok z 8. júna 2017, Vinyls Italia, C-54/16, EU:C:2017:433, bod 48 a citovaná judikatúra).
- 27 Keďže v prejednávanej veci bolo konkurzné konanie, o ktoré ide vo veci samej, začaté v Nemecku, rozhodným právom pre toto konanie a jeho účinky je v súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 nemecké právo.
- 28 Z toho vyplýva, ako uvádza vnútroštátny súd, keďže podľa článku 4 ods. 2 druhej vety písm. m) tohto nariadenia, podľa ktorého právo členského štátu, na ktorého území sa konkurzné konanie začne, stanovuje najmä pravidlá týkajúce sa neplatnosti, odporovateľnosti a nevymáhateľnosti právnych úkonov, ktoré poškodzujú všetkých veriteľov, otázka odporovateľnosti platby vo výške 8 259,30 eura, ktorú Oeltrans Befrachtungsgesellschaft vyplatila spoločnosti E.A. Frerichs sa má v zásade posudzovať podľa nemeckého práva.
- 29 Táto platba však bola vykonaná na účely splnenia zmluvného záväzku, ktorý spoločnosti Tankfracht vyplýva zo zmluvy uzavretej so spoločnosťou E.A. Frerichs, a keďže táto zmluva sa riadi holandským právom, daný súd sa pýta, či na účely uplatnenia článku 13 nariadenia č. 1346/2000 sa táto platba má považovať za platbu, ktorá tiež podlieha tomuto právu.
- 30 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa odôvodnenia 23 tohto nariadenia by sa ním mali stanoviť jednotné kolízne normy, ktoré v rámci svojej pôsobnosti nahradia vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného.

- 31 Treba tiež uviesť, že v súlade s cieľmi sledovanými článkom 13 uvedeného nariadenia, ako sú pripomenuté v bode 25 tohto rozsudku, musí mať zmluvná strana, ktorá prijala platbu v rámci plnenia tejto zmluvy, možnosť očakávať, že rozhodné právo pre túto zmluvu sa bude vzťahovať aj na túto platbu, a to aj po začatí konkurzného konania.
- 32 To isté platí v prípade, keď uvedenú platbu neuskutočňuje zmluvný partner tejto zmluvnej strany, ale tretia osoba, keďže je tejto zmluvnej strane zrejmé, že dotknutou platbou má uvedená tretia osoba v úmysle zaplatiť za tohto zmluvného partnera na splnenie jeho zmluvnej platobnej povinnosti. V takomto prípade musí mať dotknutá strana teda možnosť tiež očakávať, že aj po začatí konkurzného konania sa predmetná platba bude naďalej riadiť rozhodným právom pre zmluvu, ktorá predstavuje jej právny základ.
- 33 Zmluvná strana, ktorá prijala platbu poskytnutú svojim zmluvným partnerom alebo treťou osobou v rámci plnenia tejto zmluvy, totiž nemôže byť dôvodne povinná očakávať, že sa voči tomuto zmluvnému partnerovi alebo tretej osobe môže začať konkurzné konanie, a prípadne v ktorom členskom štáte to bude.
- 34 Okrem toho, ako tvrdili portugalská vláda a Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach, opačný výklad článku 13 nariadenia č. 1346/2000 by narušil potrebný účinok tohto ustanovenia a bol by v rozpore s jeho účelom, ktorým je umožniť odchyliť sa od všeobecného pravidla stanoveného v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia, najmä s cieľom chrániť legitímnu dôveru osôb, ktoré majú prospech z úkonov poškodzujúcich všetkých veriteľov, keďže by to malo za následok, že takéto platby uskutočnené tretími osobami by sa vždy riadili právom členského štátu, na ktorého území sa konkurzné konanie začne.
- 35 Okrem toho výklad, podľa ktorého na účely uplatnenia článku 13 nariadenia č. 1346/2000 rozhodným právom pre plnenie zmluvného záväzku zmluvnou stranou alebo treťou osobou je právo, ktorým sa spravuje zmluva, z ktorej tento záväzok vyplýva, nachádza svoje opodstatnenie aj v znení článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 593/2008.
- 36 Toto ustanovenie totiž stanovuje, že rozhodným právom pre zmluvu podľa nariadenia č. 593/2008 sa spravuje najmä plnenie zmluvných záväzkov, ktoré z nej vyplývajú.
- 37 Zo znenia uvedeného ustanovenia teda vyplýva, že plnenie zmluvnej platobnej povinnosti sa riadi rozhodným právom pre zmluvu, ktorá predstavuje právny základ tejto povinnosti.
- 38 Okrem toho, ako sa pripomína v odôvodnení 16 nariadenia č. 593/2008, kolízne normy stanovené v tomto nariadení by mali mať vysoký stupeň predvídateľnosti, aby prispievali k dosiahnutiu všeobecného cieľa tohto nariadenia, ktorým je právna istota v európskom priestore spravodlivosti.
- 39 Treba však konštatovať, že výklad článku 13 nariadenia č. 1346/2000, podľa ktorého sa rozhodným právom pre zmluvu riadi aj plnenie záväzku vyplývajúceho z tejto zmluvy jej stranou alebo treťou osobou, je v súlade s týmto cieľom právnej istoty, pretože zabezpečuje, že aj po začatí konkurzného konania sa tento záväzok bude naďalej riadiť týmto právom.
- 40 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 13 nariadenia č. 1346/2000 a článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 593/2008 sa majú vykladať v tom zmysle, že rozhodným právom pre zmluvu podľa toho druhého nariadenia sa spravuje aj platba vykonaná treťou osobou v rámci plnenia zmluvnej platobnej povinnosti jednej zo zmluvných strán, ak bola táto platba napadnutá v rámci konkurzného konania ako úkon poškodzujúci všetkých veriteľov.

O trovách

- 41 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 13 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní a článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) sa majú vykladať v tom zmysle, že rozhodným právom pre zmluvu podľa toho druhého nariadenia sa spravuje aj platba vykonaná treťou osobou v rámci plnenia zmluvnej platobnej povinnosti jednej zo zmluvných strán, ak bola táto platba napadnutá v rámci konkurzného konania ako úkon poškodzujúci všetkých veriteľov.

Podpisy